

FIZIKATÖRTÉNET

ELTE 2015/16-os tanév II. félév

Előadó: dr. Gazda István

AJÁNLOTT IRODALOM

A fizika egyetemes történetéről

Összefoglaló művek

Simonyi Károly: A fizika kultúrtörténete. Bp., 1978. Gondolat. 487 p., [10] t.

2. bőv. kiad. Bp., 1981. Gondolat. 491 p., XXXII t.

3. átdolg. kiad. Bp., 1986. Gondolat. 538 p., XXXII t.

4. átdolg. kiad.: Bp., 1998. Akadémiai Kiadó. 582 p., XXXII t.

5. jav. bőv. kiad. Bp., 2011. Akadémiai Kiadó. 616 p., XXXII t.

CD-ROM formájában is: Bp., 2000. Teletrio.

A felsoroltakon túlmenően más kiadásai is megjelentek, elkészült németül és angolul is.

A kötet néhány fejezete az interneten is elérhető:

<http://www.kfki.hu/~cheminfo/hun/olvaso/histchem/simonyi/>

Tudománytörténeti kronológia (1905-ig). – *Az egyes szócikkek folyamatosan bővülnek.*

URL: <http://real.mtak.hu/33169/>

Gazda István: A fizika egyetemes történetének magyar nyelvű irodalma. (A magyarra lefordított történeti értékű szakcikkek adataival.)

URL: <http://www.kaleidoscopehistory.hu/index.php?subpage=cikk&cikkid=153>

Szegedi Péter (szerk.): Fizikatörténeti szöveggyűjtemény. (ELTE)

URL: <http://latexcms.math.bme.hu/beadas/69/>

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0064_69_fizikator_teneti_szoveggyujtemeny/adatok.html

Ropolyi László (szerk.): Előadások a természetfilozófia történetéből. (ELTE)

URL: http://ttktamop.elte.hu/online-tananyagok/eloadasok_a_termeszetfilozofia_tortenetebol/index.html

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0073_eloadasok_termeszetfilozofia_tortenetebol/adatok.html

Ropolyi László (szerk.): Bevezetés a tudományfilozófiába. (ELTE)

URL:

http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/bev_tudomanyfilozofiaba/book.pdf

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0073_bevezetes_tudomanyfilozofiaba/adatok.html

Fizikatörténeti kiegészítések.

URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GDQnoOI6ZgJ:users.itk.ppke.hu/~adorjan/fizika/old/5/Fizikat%25C3%25B6rt%25C3%25A9neti_kieg%25C3%25A9sz%25C3%25ADt%25C3%25A9sek.doc+&cd=6&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

[q=cache:GDQnoOI6ZgJ:users.itk.ppke.hu/~adorjan/fizika/old/5/Fizikat%25C3%25B6rt%25C3%25A9neti_kieg%25C3%25A9sz%25C3%25ADt%25C3%25A9sek.doc+&cd=6&hl=hu&ct=clnk&gl=hu](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GDQnoOI6ZgJ:users.itk.ppke.hu/~adorjan/fizika/old/5/Fizikat%25C3%25B6rt%25C3%25A9neti_kieg%25C3%25A9sz%25C3%25ADt%25C3%25A9sek.doc+&cd=6&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

Czögler Alajos: A physika története életrajzokban. 1–2. köt. Bp., 1882. KMTT.

URL: <http://mek.oszk.hu/03500/03574/index.phtml>

Gazda István – Sain Márton: Fizikatörténeti ABC. 3. átd., bőv. kiad. Bp., 1989. Tankönyvkiadó. 317 p.

Korényi Zoltán – Tolnai Béla: Az áramlás- és hőtechnika nagyjai. Életrajzi gyűjtemény. Bp., 2007. Műegyetemi Kiadó. 545 p.

Meadows, Jack (szerk.) A tudomány csodálatos világa. Bp., 1990. Helikon. 248, 8 p.

Hargittai Magdolna: Nők a tudományban. Határok nélkül. Bp., 2015. Akadémiai Kiadó. 412 p.

Asszonysorsok a 20. században. Szerk.: Balogh Margit, S. Nagy Katalin. Bp., 2000. BME. 318 p.

Marx György: Szubjektív fizikatörténet.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9007/mgy9007.html>

Fizikusok a világ pénzein.

URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HvizhBnyaNoJ:popovo.edukit.uz.ua/Files/downloads/fizikusok_a_vilag_penze)

[q=cache:HvizhBnyaNoJ:popovo.edukit.uz.ua/Files/downloads/fizikusok_a_vilag_penze.in.ppt+&cd=146&hl=hu&ct=clnk&gl=hu](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:HvizhBnyaNoJ:popovo.edukit.uz.ua/Files/downloads/fizikusok_a_vilag_penze.in.ppt+&cd=146&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

Fizikusok bélyegeken.

URL: <http://th.physik.uni-frankfurt.de/~jr/physstamps.html>

Fizikusok portréi.

URL: <http://charm.physics.ucsb.edu/people/hnn/physicists.html>

Magyar elektronikus tudománytörténeti-művelődéstörténeti folyóiratok

Ponticulus Hungaricus

URL: <http://members.iif.hu/visontay/ponticulus/>

Kaleidoscope. Művelődés-, Tudomány- és Orvostörténeti folyóirat

URL: <http://www.kaleidoscopehistory.hu/>

Társadalom- és tudománytörténeti magazin

URL: <http://ozogany.com/>

Ókor – középkor

Fényes Imre: A fizika eredete. Az egzakt fogalmi gondolkodás kialakulása. Történeti, logikai, ismeretelméleti elemzés. Sajtó alá rend., jegyz. és utószó: Erdélyi Sándor. Bp., 1980. Kossuth Kiadó. 339 p.

Juskevics, A. P.: A középkori matematika története. Ford.: Nagy Imre, Wirth Lajos. Bp., 1982. Gondolat Kiadó. 474 p. – *A fizikáról is.*

Neugebauer, Otto: Egzakt tudományok az ókorban. Ford.: Guman István. Jegyz. és magyar bibl.: Gazda István. Kiegészítő bibliogr.: Vargyas Péter. Bp., 1984. Gondolat Kiadó. 262 p. + 16 p. fekete-fehér melléklet.

Szabó Árpád – Kádár Zoltán: Antik természettudomány. Bp., 1984. Gondolat Kiadó. 425 p., [16] t.

Platón: Timaiosz.

URL: <http://members.iif.hu/visontay/ponticulus/rovatok/megcsapottak/timaiosz.html>

Modellek egyes csillagászati földrajzi fogalmak szemléltetéséhez.

URL: http://epa.oszk.hu/01200/01245/00026/nadasz_0502.htm

Vitruvius: Tíz könyv az építészetéről. Ford.: Gulyás Dénes, átdolgozta: Marosi Ernő. Előszó: Hajnóczi Gábor. Szeged, 2009. Quintus. 262 p. – *Az alkalmazott fizika egyik alapműve.*

Több századot átfogó munkák

Komjáthy Aladár: A tudás fája. Természetmagyarázat az ókortól napjainkig. Bp., 1947. Egy. ny. 259 p.

Kudrjavcev, P. Sz.: A fizika története. Az antik fizikától Mengyelejevig. Ford.: Lovas György. Bp., 1951. Akadémiai Kiadó. 574 p.

Heisenberg, Werner: A mai fizika vilásképe. Bp., 1958. Gondolat Kiadó. 136 p. (Stúdium Könyvek)

Laue, Max von: A fizika története. Ford.: Svékus Olivér. Bp., 1960. Gondolat Kiadó. 184 p., 2 t. (Stúdium Könyvek)

Bernal, John D.: Tudomány és történelem. Ford.: Szalai Sándor, Salgó László, Félix Pál. Bp., 1963. Gondolat Kiadó. XXVII, 846 p., 2 t.

Gamow, George: A fizika története. Bp., 1965. Gondolat Kiadó. 368 p., 8 t.

Benedek István: A tudás útja. Bp., 1972. [1973]. Gondolat. 312 p., 72 t. – *Több, bővített kiadásban is megjelent.*

Bernal, John Desmond: A fizika fejlődése Einsteinig. Ford.: Mátrai Mária. A függelék és a jegyz. összeáll.: Gazda István. Bp., 1977. Kossuth Kiadó – Gondolat Kiadó. 352 p.

Koestler, Arthur: Alvajárók. Ford.: Makovecz Benjamin. Bp., 1996. Európa. 811 p. – 2. kiad.: Bp., 2007.

Tudománytörténet I. Szöveggyűjtemény. Vál. és szerk.: Both Mária, Csorba F. László. Bp., 1994. Gondolat. 121 p.

Both Mária – Csorba F. László: Források. (Természet-tudomány-történet I.) Bp., 2003. Nemzeti Tankönyvkiadó. 485 p.

Bánkuti Zsuzsa – Both Mária – Csorba F. László: A kísérletező ember. (Természet-tudomány-történet II.) Bp., 2006. Kairosz. 532 p.

Bánkuti Zsuzsanna – Both Mária – Csorba F. László – Horányi Gábor: A megőrzött idő. (Természet-tudomány-történet III.) Bp., 2012. Nemzeti Tankönyvkiadó. 520 p.

Fizika az újkorban

M. Zemplén Jolán – Szabadváry Ferenc – Kontra György: A kísérletezés úttörői a XIX. században. Bp., 1963. Gondolat Kiadó. 225 p. (Élet és Tudomány kiskönyvtár)

Gribbin, John: A tudomány története 1543-tól napjainkig. Ford.: Both Előd. Bp., 2004. Akkord Kiadó. 593 p.

Abonyi Iván: Kiemelkedő fejezetek a XVII–XIX. század fizikájából. Piliscsaba, 2008. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 146 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 72.)

Részletek:

URL: http://mati.tudomanytortenet.hu/otka/Abonyi_1.pdf

Vekerdi László: Az újkori matematika és fizika megszületése. Bp., 2010. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 246 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 9.)

URL: <http://real.mtak.hu/14463/>

Klasszikus kémiai és fizikai írások a KFKI válogatásában:

URL: <http://www.chemonet.hu/>

Radnai Gyula: Fizikatörténeti poszter.

URL: <http://metal.elte.hu/aft.elte.hu/Munkatarsak/radnai/Poszter/poszter.html>

Radnai Gyula: Elektromosságtani alapfogalmaink kialakulása 1–2. rész.

1. rész URL: <http://tudosnaptar.kfki.hu/TermVil/radnai/radnai11.htm>

2. rész URL: <http://tudosnaptar.kfki.hu/TermVil/radnai/radnai22.htm>

Az optika története.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0017_45_optika_es_latorendszerek/ch01.html

Optikatörténet – demonstrációs eszközök.

URL: <http://epa.oszk.hu/01200/01245/00025/nadasi.htm>

Hőtan – demonstrációs eszközök.

URL: http://www.tanszertar.hu/eken/2006_01/nadasi_0601.htm

Egyszerű gépek – demonstrációs eszközök.

URL: http://epa.oszk.hu/01200/01245/00028/nadasi_05_04.htm

Radványi, Pierre: A radioaktivitás felfedezése.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9611/radv9611.html>

Filozófiai, természetfilozófiai kitekintések

Biró Gábor – Müller Antal – Bóna Ervin: A matematika-, fizika- és kémia tanítás világnézeti kérdései. 1–2. köt. Bp., 1966–1967. Országos Pedagógiai Intézet. 188, 167 p. – *Több kiadásban is.*

Wartofsky, Marx W.: A tudományos gondolkodás fogalmi alapjai. Bevezetés a tudomány-filozófiába. Ford.: Vámosi Pál, Békés András. Bp., 1977. Gondolat Kiadó. 484 p.

Tudományfilozófia. Szöveggyűjtemény. Szerk.: Forrai Gábor, Szegedi Péter. Bp., 1999. Áron Kiadó. 594 p.

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_537_Tudomanyfilozofia/adatok.html

A tudományos gondolkodás története. Előadások a természettudományok és a matematika történetéből az ókortól a XIX. századig. Szerk.: Ropolyi László, Szegedi Péter. Bp., 2000. Eötvös Kiadó. 477 p.

URL:

<http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/ATudomanyosGondolkTortenete/index.html>

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0073_tudomanyos_gondolkodas_tortenete/adatok.html

Tudomány és történet. Szerk.: Forrai Gábor, Margitay Tihamér. Ford.: Kutrovácz Gábor, Tanács János, Zemplén Gábor. Bp., 2002. Typotex Kiadó. 413 p.

Kuhn, Thomas S.: A tudományos forradalmak szerkezete. Ford.: Bíró Dániel. Utószó: Fehér Márta. Bp., 2002. Osiris. 261 p.

Néhány neves fizikus munkássága

Novobáczky Károly: A fizikai megismerés úttörői. Tíz tanulmány a természettudomány történetének kiemelkedő alakjairól. Bev.: Gyulai Zoltán. Bp., 1959. Akadémiai Kiadó. 150 p.

Gingyikin, Sz. G.: Történetek fizikusokról és matematikusokról. Ford.: Baran Sándor et al. Bp., 2003. Typotex. 448 p. – 2. jav. kiad.: Bp., 2004., 3. kiad.: Bp., 2012.

Wirth Lajos: **Boyle**, a kételkedő kémikus. = Természet Világa 122 (1991) No. 11. pp. 518–520.
URL: <http://real.mtak.hu/25649/>

Radnai Gyula: Hogyan vezette be **Clausius** az entrópiát?
URL: http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz8403_04/radnai843_4.html

R. **Clausius**: A hő hajtóerejéről.
URL: <http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/ho/clausius.html>

Faraday, Michael: Tűnődés az elektromos vezetésről és az anyag természetéről.
URL: <http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/mol/faraday.html>

Franklin Benjámín számadása életéről. Ford., utószó és jegyz.: Bartos Tibor. 1. kiad. Bp., 1961. Európa. 225 p. (Világirodalmi kiskönyvtár) – 2. kiad.: Bp., 1989.

Geymonat, Ludovico: Galileo **Galilei**. Ford.: Fogarasi Miklós. Jegyz. ell.: Balkay Bálint, Fogarasi Miklós. Bp., 1961. Gondolat Kiadó. 277 p., 8 t.

Vekerdi László: Így él **Galilei**. Bp., 1997. Typotex Kiadó. 408 p.

Galilei: Párbeszéd a két legnagyobb világrendszerről, a ptolemaiosziról és a kopernikusziról. Ford., vál. az utószót és a jegyzeteket írta: M. Zemplén Jolán. Bp., 1959. Európa Kiadó. 198 p. (Világirodalmi kiskönyvtár)
URL: <http://mek.oszk.hu/00500/00557/>

Galileo **Galilei**: Matematikai érvelések és bizonyítások két új tudományág, a mechanika és a mozgások köréből. A függelékben Néhány merev test súlypontjának vizsgálatával. A jegyzeteket összeáll.: Gazda István, Pesthy Monika. Utószó: Vekerdi László. Ford.: Dávid Gábor. Bp., 1986. Európa Kiadó. 399 p.

Vekerdi László: **Galilei** – a jezsuiták tanítványa? 1–2. rész.
1. rész URL: <http://www.termeszettvilaga.hu/tv98/tv9804/jezs1.html>
2. rész URL: <http://www.termeszettvilaga.hu/tv98/tv9804/jezs2.html>

Radnóti Katalin: **Galilei** szerepe a mai, modern világgépünk kialakulásában. I–II.

URL:

www.atomcsill.elte.hu/Cikkek/FizSzle/RK_Galilei_1.pdf

www.atomcsill.elte.hu/Cikkek/FizSzle/RK_Galilei_2.pdf

A **Galilei**-ügy.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9307/gal9307.html>

Icke, Vincent: Christiaan **Huygens**: A jövő a múltban. Ford.: Balogh Tamás. Bp., 2007. Typotex. 59 p.

Horsky, Zdenek: **Kepler** és a II. Rudolf-korabeli Prága.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9002/horsky9002.html>

Mihail **Lomonoszov** válogatott írásai. Vál.: Gazda István. Szerk. és jegyz.: Miskey Pál. Utószó: Iglói Endre. Bp., 1982. Európa Kiadó – Helikon Kiadó. 434 p.

Maxwell, James Clerk: Értekezés az elektromosságról és a mágnességről (részlet). = Fizikai Szemle 29 (1979) No. 12. pp. 445–451.

Maxwell, James Clerk: A termodinamikai II. főtételek korlátai.

URL: <http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/ho/maxwell1.html>

Einstein, Albert: **Maxwell** befolyása a fizikai valóságról kialakított nézeteinek fejlődésére. = Fizikai Szemle 9 (1959) No. 6. pp. 187–188.

Károlyházi Frigyes: Száz éve halt meg James Clerk **Maxwell**. = Fizikai Szemle 29 (1979) No. 12. pp. 443–444.

Füstöss László – Huszár Miklós: **Maxwell**. Bp., 1968. Gondolat Kiadó. 282 p.

Füstöss László: A **maxwelli** elektromágnesség és magyarországi fogadtatása. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp., 2008. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 135 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 73.)

Vekerdi László: Így élt **Newton**. Bp., 1977. Móra Kiadó. 267 p. (Így élt)

Isaac **Newton**: A világ rendszeréről és egyéb írások. Vál., ford. és utószó: Fehér Márta. Bp., 1977. Magyar Helikon – Európa Kiadó. 426, [5] p.

Isaac **Newton**: A Principiából és az Optikából. Levelek Richard Bentleyhez. Vál., bev. és jegyz.: Heinrich László. Ford.: Heinrich László, Fehér Márta. Bukarest – Bp., 1981. Kriterion – Európa. 215 p. (Téka)

Isaac **Newton** válogatott írásai. Vál. és az előszót írta: Szegedi Péter. 1. kiad. Bp., 2003. Typotex. 313 p. (Principia philosophiae naturalis 1.) – 2. kiad.: Bp., 2010.

Heller Ágost: **Ohm**-nak a galvánlánczra vonatkozó, feledésbe ment egyik értekezéséről.

URL: http://www.matarka.hu/clik.php?cikkmutat=259898&mutat=http://real-j.mtak.hu/4425/1/MatematikaiTermTudErtesito_11.pdf

William **Thomson** (Lord **Kelvin**): Az abszolút hőmérsékleti skála.

URL: <http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/ho/kelvin.html>

Sitkei Gyula: Akiról a feszültség mértékegységét elnevezték. 175 éve halt meg Alessandro **Volta**.

URL: <http://www.matarka.hu/clik.php?>

[cikkmutat=17637&mutat=http://www.mee.hu/files/ET/2002/ET_2002_09t.pdf](http://www.mee.hu/files/ET/2002/ET_2002_09t.pdf)

Inzelt György: Kétszáz éves Alessandro **Volta** találmánya. = Természet Világa 131 (2000) No. 11. pp. 503–505.

A XX. századi fizika egyes kérdéseinek történetéről

A kvantummechanika klasszikusai. Válogatott tanulmányok. Vál., összekötő szöveget írta: Fáy Gyula, Törös Róbert. Szerk. és bev.: Fényes Imre. Bp., 1966. Gondolat Kiadó. 240 p. (Stúdium könyvek 5.)

Herneck, Friedrich: Az atomkorszak úttörői. Ford.: Avarosy Éva. Bp., 1969. Gondolat Kiadó. 366 p., 8 t.

Horváth Péter: Epizódok a maghasadás felfedezésének történetéből

URL: <http://www.termesztvilaga.hu/szamok/kulonszamok/k0601/hrasko.pdf>

Rhodes, Richard: Az atombomba története. Ford.: Makovecz Benjamin. Bp., 2013. Park. 881 p., [40] t.

Weisskopf, Victor F.: Fizika a huszadik században. Esszék, tanulmányok. Ford.: Vekerdí László. Bp., 1978. Gondolat Kiadó. 449 p.

A Nobel-díjasok kislexikona. Szerk.: Vészits Ferencné. 2., jav., bőv. kiad. Bp., 1985. Gondolat Kiadó. 879 p. – A fizikusok életrajzait Fehér György és Abonyi Iván írta.

Hargittai István: Út Stockholmba. Tudósok és Nobel-díjak. Bp., 2004. Galenus. 360 p.

Abonyi Iván: Kiemelkedő fejezetek a XX. század fizikájából. Piliscsaba, 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 173 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 78.)

Részletek:

URL: http://mati.tudomanytortenet.hu/otka/Abonyi_2.pdf

Füstöss László: A modern fizika érkezése (1919–1945).

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9111/fust9111.html>

Radnóti Katalin publikációi a Nukleon c. periodikában:

Radnóti Katalin (2011): 2011. A Kémia Éva – Marie Curie kísérletei Nukleon. IV. évfolyam 2. szám <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/index.php?action=bekoszonto>

Mester András – Radnóti Katalin (2012): A polónium története. Nukleon. V. évfolyam 1. szám <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/index.php?action=bekoszonto>

Horváth András – Radnóti Katalin (2012): A Becquerel-sugaraktól a chicago-i reaktorig I. Nukleon. V. évfolyam 2. szám <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/>

Horváth András – Radnóti Katalin (2012): A Becquerel-sugaraktól a chicago-i reaktorig II. Nukleon. V. évfolyam 3. szám <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/>

Horváth András – Radnóti Katalin (2012): A Becquerel-sugaraktól a chicago-i reaktorig III. Nukleon. V. évfolyam 4. szám <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/>

Radnóti Katalin (2014): Epizódok a nukleáris technika korai történetéből Götz Irén és Róna Erzsébet munkássága. <http://mnt.kfki.hu/Nukleon/>

Egyes XX. századi fizikusokról

A neves fizikusok kiemelkedő tanulmányait magyarra is lefordították, ezek a Magyar Fizikai Folyóiratban jelentek meg. Az alábbi jegyzék II. részében felsoroltuk, hogy melyik fordítás melyik számban jelent meg.

URL: <http://www.kaleidoscopehistory.hu/index.php?subpage=cikk&cikkid=153>

A Magyar Fizikai Folyóirat digitalizált változata itt olvasható:

URL: http://real-j.mtak.hu/view/journal/Magyar_Fizikai_Foly=F3irat.html

Bohr, Niels: Atomfizika és emberi megismerés. Ford.: Nagy Tibor. Utószó: V. A. Fock: A kvantummechanika értelmezéséről. Ford.: Györgyi Géza. Bp., 1964. Gondolat Kiadó. 176 p. + 2 p. melléklet.

Born, Max: Válogatott tanulmányok. Vál., szerk. és utószó: Fodor Judit. Ford.: Nagy Imre és Fáy Gyula. Bp., 1973. Gondolat Kiadó. 420 p. + 2 p. fekete-fehér melléklet.

Broglie, Louis de: Válogatott tanulmányok. Utószó: Maróti Lajos. Ford.: Nagy Imre. Bp., 1968. Gondolat Kiadó. 440 p. + 2 p. fekete-fehér melléklet.

Balla Ignác: **Edison**. Előszó: Fodor István. 2. kiad. Bp., 1913. Singer és Wolfner. XVI, 221 p., [8] t.

Gazda István: 1911-ben **Edison** itt járt Budapesten.

URL: <http://real.mtak.hu/29413/>

Lánczos Kornél: **Einstein** évtizede, 1905–1915. Ford.: Terts István. Előszó: Müller Antal. Jegyz.: Kondor Imre. Bp., 1978. Magvető Kiadó. 233 p. (Gyorsuló idő)

Albert **Einstein** válogatott írásai. Vál.: Törös Róbert. Ford.: Nagy Imre. Bp., 1971. Gondolat. 313 p., [1] t. – Újabb válogatás: Albert **Einstein** válogatott írásai. Vál. és az előszót írta: Székely László. Bp., 2005. Typotex. 442 p. (Principia philosophiae naturalis 4.) – 3. kiad.: Bp., 2010.

Einstein csodálatos éve. Öt cikk, amely megváltoztatta a fizika arculatát. Szerk. és bev.: John Stachel. Közrem.: Trevor Limpscombe, Alice Calaprice, Sam Elworthy. Előszó: Roger Penrose. Ford.: Piróth Attila. Bp., 2004. Akkord. XI, [3], 176 p.

Illy József: Az általános relativitáselmélet megszületése. = Magyar Tudomány, 2015. No. 6.

URL: <http://www.matud.iif.hu/2015/06/02.htm>

Einstein és a magyarok. Szakírók, bölcselek, publicisták a relativitáselmélet bővületében, 1905–1945. Összeáll.: Gazda István. Bp., 2004. Akadémiai Kiadó. 733 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 38.)

Gazda István: **Einstein** relativitáselméletének első hazai interpretátorai. = Magyar Tudomány 24 (1979) No. 6. pp. 476–483.

URL: <http://real.mtak.hu/19206/>

Heisenberg, Werner: Válogatott tanulmányok. Utószó: Nagy Károly. Ford.: Morlin Zoltán, Kiss István és mások. Bp., 1967. Gondolat Kiadó. 264 p. + 2 p. melléklet.

Heisenberg, Werner: A rész és az egész. Beszélgetések az atomfizikáról. Utószó: Marx György. Tudományos tanácsadó: Károlyházi Frigyes. Ford.: Falvay Mihály. Bp., 1975. Gondolat. 328 p. + 2 p. melléklet. – 2. kiad.: Bp., 1978. Gondolat. 352 p.; 3. kiad.: Bp., 1983. Gondolat. 332 p.

Teller Ede: Werner **Heisenberg** 100.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0112/teller2.html>

Nagy Károly: Plancktól **Heisenbergig**.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0112/nagy.html>

Max **Planck** válogatott írásai. Vál. és az előszót írta: Szegedi Péter. Ford.: Gerner József, M. Zemplén Jolán. Bp., 2003. Typotex. 285 p. (Principia philosophiae naturalis 2.) – 2. kiad.: Bp., 2010.

URL: <http://mek.oszk.hu/05000/05010/html/>

Schrödinger, Erwin: Válogatott tanulmányok. Vál., szerk.: Törös Róbert. Ford.: Nagy Imre, Fáy Gyula. Utószó: Maróti Lajos. Bp., 1965. Gondolat Kiadó. 365 p., 2 t. – 2. kiad.: Bp., 1985.

Erwin **Schrödinger** válogatott írásai. Vál., előszót írta: Szegedi Péter. Ford.: Nagy Imre, Gerner József. Bp., 2014. Typotex. 387 p. (Principia philosophiae naturalis 6.)

Lásztity Péro (szerk.): Nikola **Tesla** (1856–1943). Bp., 2004. Zuglói Szerb Önkorm. 45 p.

Kocsis G. István: Nikola **Tesla** és az Univerzum titkai. 5. bőv. kiad. Bp., 2015. Szerzői kiad. 496 p.

Weizsäcker, Carl Friedrich von: Válogatott tanulmányok. Vál.: Csermák Kálmán. Ford.: Csermák Kálmán, Nagy Imre, Vitális László. Utószó: Hraskó Péter. Bp., 1980. Gondolat Kiadó. 434 p.

Kovács István: Pieter **Zeeman** (1865–1943).

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz6506/zeeman6506.html>

Külföldön élt neves magyar fizikusokról

Magyar származású Nobel-díjas tudósok. Szerk.: Nagy Ferenc. Ford.: Csurgay Ildikó, Tótfalusi István. 3. kiad. Bp., 1995. MTESZ. 79 p.

Marx György: A marslakók érkezése. Magyar tudósok, akik Nyugaton alakították a 20. század történelmét. Bp., 2000. Akadémiai. 427 p., [24] t. – *Több kiadásban is megjelent.*

Marx György: A marslakók legendája

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tudos1/marsl.html>

Czeizel Endre: Tudósok, gének, dilemmák. A magyar származású Nobel-díjasok családfaelemzése. Közrem.: Bárdossy Péter, Bodnár Mária. A családfákat rajz.: Takátsné Papfalvy Edit. Bp., 2002. Galenus. 362 p.

Hargittai István: Az öt világformáló marslakó. Bp., 2006. Vince. 397 p., [32] t. – *Kármán Tódor, Szilárd Leó, Wigner Jenő, Neumann János, Teller Ede munkásságáról.*

Bay Zoltán: Válogatott tanulmányok. Vál., szerk., utószó: Marx György. Ford.: Kálmán A. György. Bp., 1988. Gondolat Kiadó. 394 p., [1] t.

Wagner, Francis S.: **Bay** Zoltán. Atomfizikus, az űrkutatás úttörője. Előszó: Szent-Györgyi Albert. Bp., 1994. Akadémiai. 100 p.

Bay Zoltán: Az élet erősebb. Debrecen – Bp., 1990. Csokonai–Püski. 270 p.

Nagy Ferenc (szerk.). **Bay** Zoltán pályája és példája dokumentumokban. Bp., 1993. Better–OMIKK–Püski. 212 p.

Bay Zoltán emlékezete.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9302/mgy9302.html>

Marx György: **Bay** Zoltán.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0008/marx1.html>

Bay Zoltánné: **Bay** Zoltán, az élet harcosa és tisztelője.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0008/bayne.html>

Zallár Andor – Szabó Tibor: **Bay** Zoltán és Szent-Györgyi Albert barátsága.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9311/zal9311.html>

Staar Gyula: Fénnyel szőtt halhatatlanság. – Beszélgetés **Bay** Zoltánnal.

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tudos1/bayz.html>

Bejczy Antal, az űrrobotika atyja.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0111/bejczy.html>

Bejczy Antal: Mi dolgunk az űrben?

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0008/bejczy.html>

Bejczy Antal: Azt akarjuk tudni, hogy mi mik vagyunk.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9708/bejczy.html>

A megfigyelés öröméről és a belső fül mechanikájáról. **Békésy György** előadása a Nobel-díj átadásakor.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9910/bekesy.html>

Dániel József: **Békésy György**. Bp., 1990. Akadémiai Kiadó. 289 p., [1] t. (A múlt magyar tudósai)

A Nobel-díjas **Békésy György**. Szerk.: Nagy Ferenc. Bp., 1999. Better. 80 p.

Tarnóczy Tamás: Kiegészítések **Békésy György** életrajzához.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9206/tar9206.html>

Marx György: **Békésy György** kulturális gyökerei.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9910/marx1.html>

Kovács László: A kísérletező **Békésy György**.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9910/kovacs1.html>

Cleveland, Harlan: Egy igazi lángész: **Békésy György**.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9910/clev.html>

Gábor Dénes: Válogatott tanulmányok. Vál.: Pócza Jenő, Ferenczi György és Fehér György. Ford.: Nagy Imre. Utószó: Szigeti György. Bp., 1976. Gondolat Kiadó. 416 p., 32 t.

Allibone, T. E.: **Gábor Dénes**. Ford.: Gősiné Greguss Anna. Bp., 2004. Novofer Alapítvány. [2], 123 p.

Valkó Iván Péter – Gazda István: **Gábor Dénes** (1900–1979). = Fizikai Szemle 29 (1979) No. 7. pp. 241–242.

URL: <http://real.mtak.hu/19569/>

Gábor Dénes: Holográfia.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0006/gdenes.html>

Marx György: **Gábor Dénes** centenáriuma.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0006/marx.html>

Ash, Sir Eric: **Gábor Dénes** a tanár, a feltaláló és az ember.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0006/ash.html>

Füstöss László: **Gábor** Dénes, egy mérnök-fizikus.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0006/fustoss.html>

Bakos Károly: **Hevesy** György élete.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9701/bakos9701.html>

Gergely Anna: Adatok **Hevesy** György családtörténetéhez.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9907/gergely.html>

Peter L. Jakab: Elmélet és gyakorlat – **Kármán** Tódor.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9703/peter.html>

Kürti Miklós: A természettudósok tudományának határai.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9203/kurti9203.html>

Marx György: **Lánczos** Kornél (1893–1974).

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9303/mgy9303.html>

Neumann János válogatott írásai. Vál., előszót írta: Ropolyi László. Bp., 2003. Typotex. 387 p. (Principia philosophiae naturalis 3.)

Neumann János élete és munkássága. A különböző tudományterületeken elért eredményeinek összefoglaló áttekintése. Szerk.: Szentiványi Tibor. Bp., 1979. NJSZT. 175 p.

Ki volt igazából **Neumann** János? Alkotószerk.: Kovács Győző. Bp., 2003. Nemzeti Tankönyvkiadó. 232 p.

Természet Világa **Neumann**-emlékszám. Összeáll.: Kovács Győző, Staar Gyula. Bp., 2004. M. Hiv. Közlönyk. 80 p.

Vonneuman, Nicholas (Neumann Miklós): **Neumann** János általános emberi vonásai.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9001/vneum9001.html>

A terepjárótól a holdjárműig – **Pavlics** Ferenc

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9805/pavlics.html>

Marx György: **Szilárd** Leó. Bp., 1997. Akadémiai Kiadó. 164 p., [16] t., [1] t. (A múlt magyar tudósai)

Klein, Georg: **Szilárd** Leó tízparancsolata. Ford.: Kúnos Linda. 2. kiad. Bp., 2015. Corvina. 91 p.

Csikai Gyula: **Szilárd** Leó életműve és hatása.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9802/szlelmu.html>

Czeizel Endre: **Szilárd** Leó családfája.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9802/szlcsal.html>

Radnai Gyula: **Szilárd** Leó iskolái.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9802/szleo9802.html>

Emlékszilánkok **Szilárd** Leóról. Interjú Korodi Alberttel.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9107/kor9107.html>

Wigner Jenő: **Szilárd** Leó.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9211/wj9211.html>

Lanouette, William: **Szilárd** Leó: fizikus és békecsináló.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9703/lanoue.html>

Telegdi Bálint: Fermi és **Szilárd**.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9703/telegdi.html>

Telegdi Bálint: Életpályám.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9002/tb29002.html>

Teller Ede: Üzenetek egy marslakótól. Válogatott tanulmányok. [Előadások, beszélgetések, gondolatok]. Szerk.: Tóth Eszter, Sükösd Csaba. Bp., 2008. Lilli. 294 p.

Teller Ede: Magyar tudósok szerepe a 20. század történetében.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9211/tede9211.html>

Teller Ede: Schrödinger macskája.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9707/teller.html>

Találkozások Heisenberggel, Landauval, Paulinggal és másokkal. Interjú **Teller** Edével.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9801/talalk.html>

Hargittai István: **Teller**. Ford.: Gács János. Bp., 2011. Akadémiai Kiadó. 563 p., [16] t.

Boszorkányokról, akik nincsenek. Magyarországi beszélgetés **Teller** Edével 1990. december 2-án

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9101/te29101.html>

Wigner Jenő válogatott írásai. Vál., előszót írta: Ropolyi László. Bp., 2005. Typotex. 461 p. (Principia philosophiae naturalis 5.)

Marx György: **Wigner** Jenő. Bp., 2002. Akadémiai. 203 p., [24] t., [1] t. (A múlt magyar tudósai)

Kovács László: **Wigner** Jenő és tanárai. Szombathely, 2001. Savaria Univ. Press. 63 p., [4] t. (Habilitationes Savarienses)

Teller Ede: Emlékek **Wigner** Jenőről.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9510/tede9510.html>

Wigner Jenő: Háborúk és szimmetriák.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9502/mgy9502.html>

A fizika magyarországi történetéről

Több korszakot átfogó művek

M. Zemplén Jolán: A magyarországi fizika története 1711-ig. Bp., 1961. Akadémiai Kiadó. 317 p.

URL: <http://mek.oszk.hu/07200/07228/index.phtml>

M. Zemplén Jolán: A magyarországi fizika története a XVIII. században. Bp., 1964. Akadémiai Kiadó. 495 p.

Waczulik Margit (szerk.): A táguló világ magyarországi hírmondói, XV–XVII. század. Bp., 1984. Gondolat Kiadó. 536 p.

Gábos Zoltán: Az erdélyi fizikusok hozzájárulása a magyar tudományhoz.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0004/gabos.html>

M. Zemplén Jolán: A felvidéki fizika története 1850-ig. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 1998. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 390 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 8.)

URL: <http://mek.oszk.hu/05400/05460/index.phtml>

Staar Gyula: Megszállottak. Öt magyar fizikus. Előszó: Vekkerdi László. Bp., 1991. Typotex Kiadó. 192 p.

Fejezetek a magyar fizika elmúlt 100 esztendejéből (1891–1991). Szerk.: Kovács László. Bp., 1992. ELFT. 294, XXI p. – *Külföldön élt magyar fizikusokról is.*

Batta István: A magyar fizikai szaknyelv fejlődése. A szerző kéziratok hagyatékából összeáll. és sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 1999. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 115 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 10.)

URL: <http://real.mtak.hu/18283/>

Simonyi Károly: A magyarországi fizika kultúrtörténete. XIX. század. Vázlat. Bp., 2000. Természet Világa Különszáma. 100 p. – 2. bőv. kiad.: Bp., 2002.

A magyarországi fizika klasszikus századai 1590–1890. (Tanulmánygyűjtemény.) Összeáll.: Gazda István. Piliscsaba, 2000. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 259 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 16.)

URL: <http://mek.oszk.hu>

Gazda István: Magyar tudománytörténet. A reáltudományok területén magyar kutatók által 1945 előtt elért kiemelkedő eredményekből. Történeti összefoglalók, bibliográfiák

URL: <http://magyar.tudomanytortenet.hu/>

Staar Gyula: Fizikusok az aranykorból. Beszélgetések. Bp., 2006. Vince Kiadó. 424 p.

Füstöss László: Fizika Magyarországon a két világháború között, 1915–1945. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp., 2010. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 169 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 84.)

Radnai Gyula: 375 éves egyetemünk fizika tanszékeinek vázlatos története.

URL: <http://tudosnapta.kfki.hu/375.htm>

Radnai Gyula: Bölcsész természettudósok a XVIII. és a XIX. században. (Természet Világa, 2013. No. 2.)

URL: <http://tudosnapta.kfki.hu/TermVil/radnai/bolcsesz/bolcsesz.html>

Magyar természettudományi és tudománytörténeti dokumentumok a KFKI összeállításában:

URL: <http://tudtor.kfki.hu>

Radnai Gyula: Fizikusok és matematikusok az Eötvös Collegiumban.

URL: honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/fizikusok.pdf

Antal Ildikó: *A magyar villamosenergia-ipar kialakulása 1878–1895.*

URL: <http://real.mtak.hu/30122/>

Antal Ildikó: *A magyar villamosenergia-ipar 1896–1914.*

URL: <http://real.mtak.hu/30124/>

Újházy Géza: *Őstranzformátorok.*

URL: <http://real.mtak.hu/31042/>

Gazda István (szerk.): Diákok a tudományos kutatás kapujában. A 2004-es országos tudomány- és technikatörténeti pályázat tanulmányaiból.

URL: <http://real.mtak.hu/18329/>

Néhány neves magyarországi fizikusról

Neves magyar fizikusok életrajzai.

URL: <http://tudosnapta.kfki.hu/historia/index.php>

Radnai Gyula szócikkei a Tudósnaptaiban.

URL: <http://tudosnapta.kfki.hu/historia/kerradszocikk.php>

Bolyai Farkas fizikája és csillagászata. Másfél évszázada lappangó kéziratok. Szerk. és magyarázatokkal ellátta: Gündischné Gajzágó Mária és Szenkovits Ferenc. Bp. – Marosvásárhely, 2013. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Teleki–Bolyai Könyvtár. 280 p. + DVD melléklet. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 98.)

Környei Elek: **Eötvös** Loránd a tudós és művelődéspolitikus írásaiból. Bp., 1964. Gondolat. 424 p., 9 t.

Lásd még URL: <http://tudtor.kfki.hu/>

M. Zemplén Jolán – Egyed László: **Eötvös** Loránd. Bp., 1970. Akadémiai Kiadó. 209 p., 1 t. (A múlt magyar tudósai)

Körmendi Alpár: **Eötvös** gravitációs vizsgálatokhoz vezető útja.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9806/kormendi.html>

Nagy Mihály – Enyedi József: **Eötvös** Loránd eddig ismeretlen levelei.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9001/nagym9001.html>

Radnai Gyula: Az **Eötvös-korszak**. (Fizikai Szemle, 1991. No. 10.)

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9110/rgy9110.html>

Ortvay Rudolf: **Farkas** Gyula r. tag emlékezete. Bp., 1933. Akadémia. 41 p. (MTA emlékbeszédek)

Bíró Gábor: **Farkas** Gyula mai olvasata.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9710/fgyma.html>

Bíró Gábor: **Farkas** Gyula, a tanár. Százötven éve született Farkas Gyula.

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tallozo1/hiro.html>

Martinás Katalin: **Farkas** Gyula.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9208/mk9208.html>

Gábos Zoltán: „A természet a matematika nyelvén szól hozzánk”. – Százötven éve született **Farkas** Gyula.

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tallozo1/gabos.html>

Szegő Károly: **Györgyi** Gézára emlékezünk.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0010/szego.html>

Lósy-Schmidt Ede: **Hatvani** István élete és művei. 1. r., Hatvani István élete és önéletrajza. Az ördögösségről szárnyrakelt mondák. Debrecen, 1931. Studium. 218 p., 1 t. – *Több nem jelent meg.*

Horváth Róbert: Egy ismeretlen magyar politikai aritmetikus: **Hatvani** István professzor. Szeged, 1958. Egyetem. 44 p.

Tóth Béla: **Hatvani** István, 1718–1786. Bp., 1977. KJK. 158 p., 1 t. (Minikönyv)

Hatvani István: Bevezetés a szilárdabb filozófia alapelveibe. (Introductio ad principia philosophiae solidioris). Bev., jegyz.: Tóth Béla. Ford.: Tóth Péter. Debrecen, 1990. MTA DAB. [11], 143 p., XV, 304 col.

Fehér Katalin: **Hatvani** István és tanítványai. Bp., 2002. OPKM. 139 p. (Mesterek és tanítványok)

Szabó Botond: **Hatvani** István európaisága.

URL: <http://w3.atomki.hu/Hatvani/Gszabo.html>

Jedlik Ányos munkásságáról.

URL: <http://mek.oszk.hu/05200/05230/index.phtml>

Mayer Farkas OSB: Epizódok **Jedlik** Ányos életéből. Sajtó alá rendezte: Székács István, Gazda István. Bp., 2009. Jedlik Ányos Társaság. 194 p. (Két kiadásban is.)

URL: <http://real.mtak.hu/29849/>

Verebély László: **Jedlik** Ányos két úttörő találmányáról.

URL: <http://real.mtak.hu/31039/>

Radnai Gyula: **Jedlik** Ányos.

URL: <http://mek.oszk.hu/00500/00567/index.phtml>

Radnai Gyula: Az akadémikus **Jedlik** Ányos

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tudos1/radnai.html>

Jedlik Ányos levelezéséből.

URL: <http://real.mtak.hu/30430/>

Jedlik Ányos kéziratban fennmaradt útinaplóiból.

URL: <http://real.mtak.hu/30428/>

Jedlik Ányos tizennégy előadása.

URL: <http://real.mtak.hu/30044/>

Jedlik emlékkiállítás.

URL: <http://epa.oszk.hu/01200/01245/00027/jedlik.htm>

Baksa Péter: **Jedlik** Ányos a Természettudományi Közönyben (1869–1897).

URL: <http://www.termesztvilaga.hu/tv2000/tv0004/jedlik.html>

Heinrich László: **Károly** József Ireneus, nagyváradi fizikus. Bukarest, 1985. Kriterion. 141 p., 4 t.

Kempelen Farkas: Az emberi beszéd mechanizmusa, valamint a szerző beszélőgépezet leírása. Bev., jegyz.: Tarnóczy Tamás. Bp., 1989. Szépirodalmi Kiadó. 354 p.

Emlékkönyv **Kunc** Adolf premontrei prépost születésének 150. évfordulója alkalmából. Szerk.: Horváth József, Molnár László. Szombathely, 1993. Szombathelyi Premontrei Diákszövetség. 160 p.

Horváth József – Molnár László: **Kunc** Adolf. Bp., 2000. OPKM. 106 p. (Tudós tanárok, tanár tudósok)

Kühn Rajmund. Vál.: Bányai Mátyás. Bp., 2001. OPKM – XII. Ker. Ped. Szolgáltató Közp. 91 p., [6] t. (Tudós tanárok, tanár tudósok)

Wirth Lajos: **Makó** Pál élete és életműve. Jászberény, 1997. Tanítóképző Főiskola. 39 p.

Ehhez kapcsolódik: URL: <http://real.mtak.hu/25647/>

Dobos Krisztina – Kovács László – Gazda István: A fasori csoda. Rátz László – **Mikola** Sándor – Wigner Jenő – Neumann János. Bp., 2002. OPKM. 111 p. (Mesterek és tanítványok)

Nagy Károly: **Novobáztzy** Károlyra emlékezünk.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9405/nagy9405.html>

Füstöss László: **Ortvay** Rudolf. Bp., 1984. Akadémiai Kiadó. 236 p., 1 t. (A múlt magyar tudósai)

Kovács Mihály: **Öveges** József. 3. bőv. kiad. Bp., 2006. OPKM. 127 p. (Tudós tanárok, tanár tudósok)

Kovács Mihály: Száz éve született **Öveges** József.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9504/kovacs9504.html>

Oláh-Gál Róbert: Az értől az óceánig. **Réthy** Mór (1846–1925) akadémikus élete és munkássága. Bp., 2013. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 222 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 102.)

Réthy Mór önéletrajza és életmű-bibliográfiája: <http://real.mtak.hu/15476>

Simonyi Károly munkássága, különös tekintettel a soproni évekre, 1948–1952. Szerk.: Szemerey Tamás. 2. bőv., jav. kiad. Sopron, 2007. NYME Faipari Mérnöki Kar. 97 p.

Staar Gyula: „Iszonyú rendet vágtam” – Beszélgetés **Simonyi** Károllyal.

URL: <http://mek.oszk.hu/03200/03286/html/tudos1/simonyi.html>

Marx György: Tisztelgés **Szalay** Sándor életműve előtt.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9709/magfiz.html>

Vasvári Béla: **Szily** Kálmán.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9208/vasvari9208.html>

Gazda István: A tudománytörténész id. **Szily** Kálmán.

URL: http://epa.oszk.hu/00300/00342/00263/pdf/EPA00342_FizSzem_2012_07-08_221-226.pdf

Szénássy Árpád: Heténytől Pápáig. **Tarczy** Lajos életútja. Hetény (Szlovákia), 1983. Nemzeti Biz. 93 p.

Róth Ágnes: **Vermes** tanár úr, 1905–1990. Életút és visszaemlékezések. Bp., 2000. Eötvös. Kiadó 215 p.

Radnai Gyula: **Vermes** Miklós.

URL: <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz9009/rgy9009.html>

Kovács László: **Zemplén** [Győző]. Szombathely, 2004. BDF. 86 p.

Zemplén Győző emlékkönyv. Szerk.: Kovács László. Nagykanizsa, 2004. Batthyány Lajos Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola. 126 p.